

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K

J M Ě N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: J. Č., zast. Mgr. Václavem Mimránkem, advokátem, se sídlem Čechyňská 23, Brno, proti žalovanému: **Krajský úřad Ústeckého kraje**, se sídlem Velká Hradební 3118/48, Ústí nad Labem, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 2. 2007, č. j. 42 Cad 28/2007 – 13,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 2. 2007, č. j. 42 Cad 28/2007 – 13, **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, kterým byla odmítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Krajského úřadu Ústeckého kraje ze dne 28. 11. 2006, č. j. 4541/SZ/2006. Tímto rozhodnutím bylo zamítnuto žalobcovo odvolání a potvrzeno rozhodnutí Magistrátu města Most ze dne 18. 10. 2006, č. j. OSV/555/Nv/10676/06, kterým byla podle § 40a zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, § 73 a § 94 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, § 8a zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu, zamítnuta žalobcova žádost o jednorázovou dávku sociální péče.

Žalobce podal proti výše uvedenému rozhodnutí žalovaného žalobu u Krajského soudu v Ústí nad Labem, v níž namítal nezákonnost rozhodnutí žalovaného, protože odporuje čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky, čl. 30 odst. 2 a čl. 32 odst. 1 Listiny

základních práv a svobod, čl. 9 až 11 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech. Postup správních orgánů obou stupňů byl podle jeho názoru v hrubém rozporu s čl. 6 odst. 1 a čl. 14 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, řízení před správními orgány obou stupňů bylo zatíženo nezhojitelnými procesními vadami, které měly vliv na výsledek celého řízení a činí rozhodnutí žalovaného nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Žalobce dále namítal, že žalovaný měl kvůli tomu, že ve věci rozhodovala podjatá pracovnice správního orgánu prvního stupně rozhodnutí tohoto orgánu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení. Poukázal na skutečnost, že mu v červenci a srpnu 2006 byla poskytnuta jednorázová peněžní dávka sociální péče a přestože od té doby nedošlo k žádným legislativním změnám v oblasti sociálního zabezpečení ani ke změně v postavení žalobce a není tak pochyb, že žalobce má na tuto dávku nárok i nadále, nebyla mu požadovaná dávka za období září 2006 poskytnuta. Žalobce poukázal též na čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a § 1 zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu, ze kterých dovodil, že dorovnání příjmů jednotlivce do hranice životního minima je nezbytnou pomocí. Žalobce označil správní rozhodnutí obou stupňů za diskriminační a šikanozní. Není mu jasné, z jakého důvodu žalovaný tvrdí, že žalobce nesplňuje podmínky pro poskytování dávek sociální péče podle zákona o sociální potřebnosti a z jakého právního důvodu žádost žalobce posuzuje podle § 8a téhož zákona, když žalobce ji podával v rámci § 23 vyhlášky Ministerstva práce a sociální věcí ČR č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení. Žalobci není jasné ani to, proč nemá nárok na dávky a služby sociální péče, když od 27. 2. 2006 došlo k legislativním změnám v § 103 zákoně č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení a od této doby má žalobce, jakožto rodinný příslušník občana EU hlášený v ČR k pobytu po dobu delší než 3 měsíce podle zvláštního právního předpisu nárok na dávky a služby sociální péče. S ohledem na shora uvedené žalobce požádal, aby krajský soud „určil ve věci ústní jednání“, rozhodnutí žalovaného zrušil a věc žalovanému vrátil k dalšímu řízení.

Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením ze dne 19. 2. 2007, č. j. 42 Cad 28/2007 - 13, žalobu proti rozhodnutí žalovaného odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), jako nepřipustnou ve smyslu § 68 písm. e) s. ř. s. s tím, že na předmětnou věc dopadá § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, podle kterého jsou ze soudního přezkumu vyloučena správní rozhodnutí o dávkách sociální péče.

Ve včas podané kasační stížnosti žalobce (dále též „stěžovatel“) uvedl, že kasační stížnost podává z důvodu nesprávného právního posouzení věci, pramenícího z nesprávného výkladu ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení. Stěžovatel nejprve znovu poukázal na svá tvrzení uvedená již v žalobě (porušení Listiny základních práv a svobod, Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, rozhodování podjatých pracovníků správních orgánů ve věci, vyplacení dávky sociální péče jiným než zákonem stanoveným způsobem) a konstatoval, že rozhodnutím žalovaného bylo rozhodováno o jeho základních právech a svobodách a proto krajský soud nebyl oprávněn žalobu s ohledem na čl. 36 odst. 2 větu druhou Listiny základních práv a svobod odmítnout. Stěžovatel dále konstatoval, že krajský soud vyložil ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., tak, že ze soudního přezkumu jsou vyloučena všechna rozhodnutí o dávkách sociální péče a

výslovný odkaz na § 34 odst. 1 písm. a) až e) téhož zákona se vztahuje pouze na část věty za spojkou „a“, vylučující ze soudního přezkumu rozhodnutí o mimořádných výhodách občanům těžce zdravotně postiženým. Stěžovatel s tímto výkladem předmětného ustanovení nesouhlasí a tvrdí, že odkaz na § 34 odst. 1 písm. a) až e) se vztahuje na celé ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., protože poskytování mimořádných výhod občanům těžce zdravotně postiženým upravuje pouze § 34 odst. 1 písm. e), a pod písm. a) až d) je upraveno poskytování nenárokových dávek sociální péče. Z toho pak podle stěžovatele vyplývá, že pokud by se odkaz na § 34 odst. 1 písm. a) až e) vztahoval pouze na část věty první § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., za spojkou „a“, tak by nemohl odkazovat na písm. a) až e), nýbrž pouze na písm. e), které jediné poskytování mimořádných výhod občanům těžce zdravotně postiženým upravuje, a odkaz na písm. a) až d) by byl zcela nadbytečný, protože by jak dávky pod těmito písmeny, tak rovněž všechny ostatní dávky už byly ze soudního přezkumu vyloučeny první částí věty před spojkou „a“. Stěžovatel dodal, že dávky sociální péče poskytované podle zákona č. 482/1991 Sb., jsou nárokové a nikoli účelové, na rozdíl od dávek upravených v § 34 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 114/1988 Sb., které nejsou nárokové a jsou účelové. Proto jsou podle názoru žalobce ze soudního přezkumu vyloučeny pouze dávky sociální péče poskytované podle § 34 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 114/1988 Sb., nikoli všechny dávky. Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 2. 2007, č. j. 42 Cad 28/2007 – 13, zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Stěžovatel ke kasační stížnosti přiložil žádost o osvobození od soudních poplatků, odůvodněnou tím, že se jeho rodina skládá ze dvou dospělých osob a pěti malých dětí a je zcela odkázaná pouze na dávky státní sociální podpory.

Žalovaný v písemném podání ze dne 17. 6. 2008 uvedl, že se ke kasační stížnosti nebude dále vyjadřovat.

V podání ze dne 30. 8. 2007 požádal stěžovatel krajský soud o ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti, a to Mgr. Václava Mimránka, advokáta.

Krajský soud usnesením ze dne 10. 6. 2008, č. j. 42 Cad 28/2007 – 21, stěžovateli vyhověl a ustanovil k ochraně jeho práv pro řízení o kasační stížnosti Mgr. Václava Mimránka, advokáta.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu *je-li kasační stížností napadeno usnesení o odmítnutí žaloby, přicházejí pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Pod tento důvod spadá také případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu, a dále vada řízení spočívající v tvrzené zmatečnosti řízení před soudem.* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98,

publikovaný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 625/2005, www.nssoud.cz). Z obsahu kasační stížnosti, v kontextu citovaného judikátu, vyplývá, že ji stěžovatel podal právě z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

Podle citovaného ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení.

O takový případ jde v projednávané věci a proto byla kasační stížnost shledána důvodnou.

Z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že stěžovatel spatřuje nezákonnost usnesení krajského soudu především v nesprávné aplikaci § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení.

V posuzovaném případě se tedy primárně jedná o posouzení otázky, zda se na rozhodnutí správního orgánu o zamítnutí žádosti stěžovatele o přiznání jednorázové dávky sociální péče podle § 8a zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, vztahuje výluka ze soudního přezkumu uvedená v § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb.

K tomu nutno uvést, že dávky sociální péče podmíněné existencí sociální potřebnosti představují realizaci ústavního práva na pomoc v hmotné nouzi, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek, zakotveného v článku 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a chráněného čl. 4 Ústavy České republiky. Jako takové toto právo nemůže být vyňato z dosahu přezkumu soudu ve správním soudnictví (jde nepochybně o subjektivní právo veřejné ve smyslu § 2 s. ř. s.). Zákon č. 114/1988 Sb. založil v § 56c písm. a) výlučku ze soudního přezkumu rozhodnutí o dávkách sociální péče a o mimořádných výhodách občanům těžce zdravotně postiženým podle § 34 odst. 1 písm. a) až e) téhož zákona. Těmito rozhodnutími, o nichž rozhoduje obecní úřad obce s rozšířenou pravomocí, jsou rozhodnutí:

- a) o poskytování příspěvků na opatření zvláštních pomůcek občanům s těžkými vadami nosného nebo pohybového ústrojí, nevidomým a neslyšícím občanům,
- b) o poskytování příspěvků na koupi, na celkovou opravu a na provoz motorového vozidla a na úhradu pojistného,
- c) o poskytování příspěvků na úpravu motorového vozidla na ruční ovládání občanům s těžkými vadami nosného nebo pohybového ústrojí,
- d) o poskytování příspěvků na úpravu bytu občanům s těžkými vadami nosného nebo pohybového ústrojí a nevidomým občanům,
- e) o přiznání mimořádných výhod.

Uvedený výčet rozhodnutí, jež nepodléhají soudnímu přezkumu, je taxativní a nelze jej tudíž jakkoli dále rozšiřovat. Rozhodnutí o dávkách sociální péče podle zákona č. 482/1991 Sb. do tohoto výčtu zahrnuta nejsou a podléhají tak soudnímu přezkumu. Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že rozhodnutí správního orgánu o jednorázové dávce

sociální péče podle § 8a zákona č. 482/1991 Sb., nelze na základě ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., vyloučit ze soudního přezkumu a to z toho důvodu, že takovéto rozhodnutí není rozhodnutím podřaditelným pod § 34 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 114/1988 Sb., a nelze jej podřadit ani pod § 34 odst. 1 písm. e) cit. zákona (o přiznání mimořádných výhod), neboť toto ustanovení obsahuje odkaz na § 86 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, který se opět vztahuje jen na péči o těžce zdravotně postižené a staré občany, když obsahuje především výčet možností jak pomoci těžce zdravotně postiženým občanům.

Pokud tedy krajský soud ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., aplikoval na zcela jiný typ dávek představujících záruky na pomoc v hmotné nouzi, aplikoval na věc neodpovídající právní normu. S ohledem na shora uvedené je tedy zřejmé, že rozhodnutí žalovaného není zvláštním zákonem, [kterým je zákon č. 114/1988 Sb., konkrétně pak ustanovení § 56c písm. a)] ze soudního přezkumu vyloučeno. Ze soudního přezkumu vyloučeno není ani podle soudního řádu správního, neboť je zcela nepochybné, že se nejedná o rozhodnutí, které by bylo možno podřadit pod některou z kompetenčních výluk uvedených v § 70 písm. a) až f) s. ř. s. Nezbyvá tak než konstatovat, že kasační stížností napadené usnesení krajského soudu je nezákonné z důvodu nesprávné aplikace právního předpisu (krajský soud na věc aplikoval normu, která na ni nedopadá).

Při posouzení této otázky Nejvyšší správní soud vycházel z rozhodnutí zdejšího soudu ze dne 11. 7. 2006, č. j. 6 Ads 70/2004 - 69, ve kterém Nejvyšší správní soud konstatoval, že *rozhodnutí o dávkách sociální péče posuzované podle zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, není vyloučeno z přezkumu soudu ve správním soudnictví.*

Nejvyšší správní soud v projednávané právní věci neshledal důvod se od tohoto právního závěru odchýlit. Ze závěrů přijatých ve zmíněném rozsudku Nejvyššího správního soudu lze totiž vycházet i v posuzovaném případě, neboť i zde správní orgán rozhodoval o žádosti o dávku sociální péče podle zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení a zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti. Jednalo se tedy o dávku, která patří mezi dávky řešící situaci hmotné nouze. Krajský soud přitom žalobu odmítl s poukazem na výluk uvedenou v § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb.

Nejvyšší správní soud tedy z výše uvedených důvodů napadené usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušil (§ 110 odst. 1 s. ř. s.) a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s. zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí. Na krajském soudu tedy nyní bude, aby řádně posoudil stěžovatelem napadené rozhodnutí žalovaného, vypořádal se s veškerými žalobními body a své závěry vyčerpávajícím způsobem odůvodnil.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. září 2008

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu